

tror, at man ved en saa stærk Regulering, som Lovforslaget unegtelig paa sine Steder giver Afgang til, aabner en Fristelse til, at der i visse Tilfælde bliver foretaget Reguleringer, der gaa Manges berettigede Interesser vel nær og give Anledning til meget bekvæmlige Foretagender, som Fremtiden maaske vil vise have været baade mindre vel betænkte og i det Hele taget mindre tjenlige for Landvæsenets Fremme. Jeg skal derfor blot henstille til det høje Thing, om der dog ikke maaske kunde findes Anledning til enkelte Steder at gjøre Afgangen til en stærk Regulering lidt mindre let. — Et andet noget betænkeligt Punkt forekommer mig at være det forsøgte Arbeide, som lægges paa de kommunale Bestyrelser, særlig Landkommunernes. Om trent de allerfleste Paragrafer i Afdeling A bære Vidne om det forsøgte Arbeide, som paalægges de kommunale Bestyrelser. Jeg skal dog særlig henvise til § 11 andet Stykke, § 18 tredie Stykke og § 29 tredie Stykke. Dette har allerede af foregaaende ærede Talere og navnlig af den ærede sidste Taler været bragt paa Bane dog i en noget anden Forbindelse. Der er blandt disse Arbeider, jeg her nævner, meget vanskelige og bekvæmlige Arbeider. Man kan jo være en nok saa stor Ven af folkelig Selvstyre, saa tror jeg dog ogsaa, at man her maa sandede det gamle Ord, at man dog undertiden kan faae for meget af det Gode, og det forekommer mig i alt Fald, at det Arbeide, der lidt efter lidt paalægges Sogneraadene, stiger i en foruroligende Grad, og at det let vil hælde, at Enden bliver Et af To, enten det, at Soaneraadenes Forretningsgang bliver sløv og langsom, eller at der maa lægges et saadant Beslag paa et Sogns dygtigste Kræfter, at de aldeles drages fra deres egentlige Livsgjerning, Agerbruget. Begge Dele vilde jeg finde lige lidt ønskelig, og jeg skulde derfor være tilbøielig til ved alle Reguleringer, ved al Benyttelse af Blandet at lade de interesserede Parter dels selv tage Initiativet og dels i alt Fald selv og paa egen Bekostning udføre de Forarbeider, som ere nødvendige. Et tredie Punkt, der staar i en meget nær Forbindelse med det, jeg allerede har bragt frem, er de nye og ofte betydelige Byrder ved dette Lovforslag lægges paa Kommunernes Kasse, særlig Landkommunernes. Det vil af § 11, sidste Stykke og af § 19, næstsidste Stykke særlig ses, at Udgifterne til de Arbeider, som ere nye Forarbeider til de Vandledningsanlæg, som jeg nylig omtalte, skulle under alle Omstændigheder udredes af Kommunekasserne, ja selv den forskudsvisse Udredelse af Udgifterne til selve Regulering- og Vedligeholdelsesarbejderne, naar disse da ikke udføres in natura, skulle udredes af vedkommende Kommunekasse. Jeg tror ikke, jeg behøver at sige mange Ord om den ligefrem foruroligende Stigning, der i den senere Tid finder Sted i de kommunale Afgifter, en Stigen, der

lader de kongelige Statter, ja selv Løbsagisterne blive til rene Idealer, og i Riber som de nuværende, selv om disse langt fra ere saa mørke, som de ere sildrede et andet Sted, tror jeg dog, at man fremfor Alt bør være varsom med at kaste saa nye og saa betydelige Byrder over paa de kommunale Kasser.

Jeg skal derefter gaa over til et andet Punkt, der for mig har ikke lidt mere Betydning end de tre Punkter, jeg allerede har fremhævet, det er nemlig Bredeierens forandrede Retstilling, som fremgaar af forskellige Bestemmelser i Afsnit II, særlig i §§ 65, 67 og 68. Det er muligt, at man vilde beskjede mig for Overdrivelse, hvis jeg her vilde tale om en Krænkelse af Eiendomsretten. Jeg skal derfor vel vogte mig for at give Anledning til en saadan Antagelse ved at bruge et saa stærkt Udtryk; jeg skal kun referere Faktum, og det er, at den hidtilværende Lovgivning ubetinget hjemler Bredeierne Brugsret til Blandet, endog en saa ubelukkende Brugsret, at, selv om de ikke bruge Blandet, maa dog ingen Ikke-Bredeier bruge det. Hvorvidt en saadan Brugsret ikke betydeligt nærmer sig til Eiendomsret, skal jeg ikke indlade mig paa at undersøge her, og skal kun hævde, at denne Bredeierens ubelukkende Ret til Blandet er, tror jeg, ikke alene ubefridelig, men, saa vidt jeg veed, endog saa ubefridt, navnlig er den dette i den nedsatte Kommissions Motiver, og den maa ogsaa være det, hvis man tager § 67 i Anordningen af 29de Juli 1846 og sammenholder den med § 14 i Loven af 17de Januar 1859. Begge de nævnte Paragrafer tale bestandig om Benyttelse af Vand til at frugtbargjøre Jorden og Ager med som kun seldende ind under den Mand, hvis Jord grændser til Vandløbet, og det under mange forskellige Omkryninger, men altid er der tilføjet: den Grundeier, hvis Jord grændse til Vandløbet. Det er altid Betingelsen, og denne har ogsaa, saa vidt mig bekendt, i Praxis altid været anerkjendt og er altid blevet overholdt. Hvad er det nu, man vil? Denne Bredeierens anerkjendte Ret vil Lovforslaget give Landvæsenkommissionen Lov til at tildele Ikke-Bredeiere. Jeg skal ingen Kommentaar drage, jeg skal overlade Enhver at drage sin egen Slutning, for hurtigst muligt at gaa over til et andet Punkt, og det er den betydelige Udvidelse, som gives Landvæsenkommissionernes frie Skjøns Omraade. Meningerne om det Heldige og det Uønskelige i, at dette frie Skjøns Omraade udvides for Landvæsenkommissionerne, kunne jo være meget delte. Jeg for mit Vedkommende har dog ikke saa ganske saa Betæneligheder derved, uagtet jeg anerkjender Landvæsenkommissionens store Betydning, og uagtet jeg nærer stor Høiagtelse for denne Institution i sin Almindelighed og anser det for at være et uundværligt Led i vore landboretlige Afgjørelser. Men hvis man sætter Pris